

Niteos GmbH
Christoph-Probst-Weg 1
20251 Hamburg

Att.: Christian Liebel

Dato: 20.05.2026

Museum Sønderjylland - Arkæologi | Sagsnr.: 26/8062

Arkæologisk udtalelse vedr. batterianlæg på matr. 648 Hammelev Ejerlav, Hammelev (Haderslev Kommune).

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:

Museum Sønderjylland - Arkæologi har modtaget en forespørgsel vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalsk kontrol og arkæologisk vurdering af planområdet.

Projektbeskrivelse

Planområdet omfatter matrikel 648 Hammelev Ejerlav, Hammelev. Det samlede areal omfatter ca. 1,5 ha.

Det oplyses desuden (uddrag fra anmodningen):

- *Matrikelnummer: 648 Hammelev Ejerlav, Hammelev*
- *Adresse: Skovgårdvej 8, Hammelev, 6500 Haderslev*
- *Kommune: Haderslev Kommune*
- *Lokalplan: 31.20*
- *Samlet areal af matriklen: 15.343 m². Heraf anvendes en mindre del af det nordlige areal til etableringen af et BESS systemet. Se venligst også vedlagte illustration:*

Området ligger i dyrket mark.

Topografisk beskrivelse

Planområdet ligger nord for Hammelev og syd for Hammelev Nørremark. Området er beliggende i relativt højtliggende, bølget terræn. Syd for Hammelev ligger Stevning Dam, som har forbindelse til Haderslev Dam og Fjord (se kortbilag).

Tæt omkring området er der registreret flere væsentlige, jordfaste fortidsminder i form af især massive bo- og gravpladsspor fra ældre jernalder (se kortbilag).

Umiddelbart vest for planområdet har Museet ved forundersøgelse fundet og udgravet et område med fund af lertagningsgruber og kogestensgruber fra bronzealder/førromersk jernalder (MSJA 238 Skovgårdvej).

Nord for planområdet er der således i 1991 rekonosceret og fundet en urnegravplads (sb. 92 Hammelev Sogn). Yderligere er der i samme område udgravet bopladsspor fra førromersk jernalder til vikingetid (sb. 7 Hammelev Sogn, HAM 2529). Yderligere er der i samme område fundet flere bopladser fra romersk jernalder (blandt andre sb. 174 og 178 Hammelev Sogn, MSJA 128 Fauermay V, 143-145 Fauermay IV, VII og VIII). Mod nord er desuden registreret en opsamling af lerkarsskår fra førromersk jernalder (sb. 75 Hammelev Sogn).

Længere mod øst ved motorvej E45 har museet igennem flere udgravningskampagner udgravet landsbyer og gårde fra yngre romersk jernalder (sb. 146 Hammelev Sogn, HAM 4735 Hammelev Nørremark).

I området er også registreret flere opsamlinger af genstande eller fund af gruber. Mod øst er registreret fund af kogestensgruber fra jernalderen (sb. 128 Hammelev Sogn) samt en stenforet grube fra bronzealderen (sb. 126 Hammelev Sogn). Hertil kommer fund af en større mængde afslag og enkelte redskaber (skrabere og mikrolit) fra stenalderen (sb. 121 Hammelev Sogn).

Ca. 500 meter mod syd inde i Hammelev by har Museet udgravet en okkerbestrøet brandgrav fra maglemosetid (ældre stenalder) samt to samtidige bopladsområder med hyttegruber. Hertil kommer landsby og gårde samt gravpladser fra førromersk til ældre germansk jernalder. Yderligere er der fundet dele af det middelalderlige dyrkningssystem i form af højryggede agre (sb. 127 Hammelev Sogn).

Vi ved desuden af erfaring, at planområdets topografiske placering – forholdsvis højt i terrænet og tæt ved vand - er en beliggenhed, som man også har foretrukket til placering af bopladser i forhistorien.

Museets vurdering

På baggrund af ovenstående vurderer Museet, at der er **meget høj risiko** for at støde på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved anlægsarbejde inden for planområdet. Museet anbefaler derfor en frivillig forundersøgelse forud for anlægsarbejde inden for planområdet.

Forundersøgelsen vil kunne afsløre, om der findes væsentlige, jordfaste fortidsminder på planområdet, og om de har en sådan karakter, at de skal udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. Da planområdet overstiger 5000 m², skal udgifterne til forundersøgelse - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

De jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi.

Yderligere sagsbehandling

Da det er bygherres ønske videresendes sagen hermed til budgetlægning ved Pernille Kruse (65 37 08 23 /pekr@msj.dk).

Med venlig hilsen

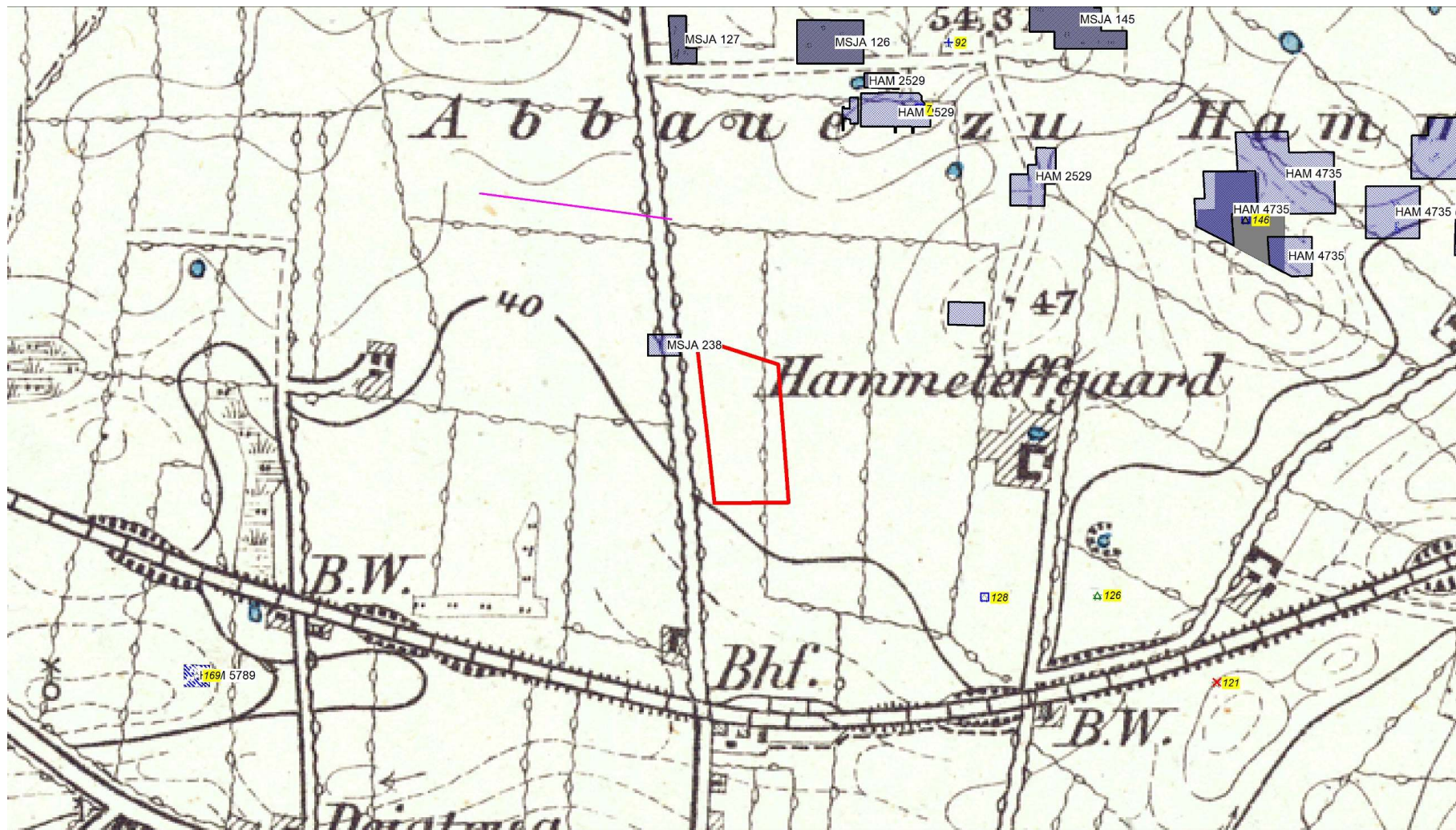
METTE SØRENSEN
MUSEUMSINSPEKTØR
D +45 65 37 08 32 | M +45 21 66 92 64
MESR@MSJ.DK
PLANER@MSJ.DK

Kortbilag til 26/8062 vedr. batterianlæg på matr. 648 Hammelev Ejerlav, Hammelev (Haderslev Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Arkæologiske undersøgelsesområder er markeret med blå skravering og journalnummer (HAM xxxx/MSJA xxx).

Ortofoto fra 2022.

Kortbilag til 26/8062 vedr. batterianlæg på matr. 648 Hammelev Ejerlav, Hammelev (Haderslev Kommune).

De berørte områder er markeret med rød kontur. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med numre på gul baggrund. Fredede fortidsminder er markeret med numre på rød baggrund. Arkæologiske undersøgelsesområder er markeret med blå skravering og journalnummer (HAM xxxx/MSJA xxx).

Preussiske Målebordsblade fra 1880'erne.

